

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich

DSRiN-VII.0512.7.2025
Warszawa, 03 kwietnia 2025 r.

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na petycję dotyczącą zmian przepisów ustawy z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 i 1606), dalej: „k.r.o”, w zakresie zmiany art. 107 k.r.o. i art. 135 k.r.o. uprzejmie informuję, że:

1.

W aktualnym stanie prawnym brak porozumienia stron nie jest kodeksową przesłanką, która uniemożliwia ustanowienie przez sąd pieczy naprzemiennej/współdzielonej. Nie jest także wymagana zgoda obojga rodziców na jej ustanowienie. Co prawda Kodeks rodzinny i opiekuńczy nie definiuje pojęcia pieczy naprzemiennej/współdzielonej, ani nie określa zasad, na podstawie których może być przez sąd orzekana, to jednak nie oznacza niedopuszczalności jej orzekania. Podstawą do ustanowienia przez sąd pieczy naprzemiennej/współdzielonej w aktualnym stanie prawnym jest art. 58 k.r.o. i art. 107 k.r.o. Zgodnie z tymi przepisami – w ich obecnym brzmieniu¹ – nawet w braku pisemnego porozumienia rodziców o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymaniu kontaktów z dzieckiem, sąd może orzec o wspólnym przez rodziców wykonywaniu władzy rodzicielskiej, uwzględniając naturalne prawo dziecka do wychowywania przez oboje rodziców. Odpowiednikiem procesowym tych regulacji są art. 582¹ § 4 Kodeksu postępowania cywilnego (dalej k.p.c.), 598²² k.p.c., art. 756² § 1 pkt 3 k.p.c. – które wprost wskazują na sposób rozstrzygnięcia sądu w zakresie roztoczenia pieczy nad małoletnim przez ustalenie, że dziecko będzie mieszkać z każdym z rodziców w powtarzających się okresach. Jedynie w przypadku, gdy dobro dziecka za tym przemawia, sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugie do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka (art. 58 k.r.o. i art. 107 k.r.o.).

W Ministerstwie Sprawiedliwości dostrzegamy potrzebę nowelizacji art. 58 k.r.o. i art. 107 k.r.o., w tym w szczególności potrzebę zdefiniowania pieczy współdzielonej w przypadku rodziców żyjących w rozłączeniu oraz wprowadzenia regulacji, które określą zasady jej orzekania i pozwolą na jej upowszechnienie.

¹ Kolejne zmiany art. 58 k.r.o. i art. 107 k.r.o. stopniowo zmierzały do ustanowienia nowego priorytetu, jakim obecnie jest pozostawianie obojgu rodzicom pełnej władzy rodzicielskiej. W tym względzie należy wskazać ustawę z 6 listopada 2008 r. (Dz.U. nr 220, poz. 1431), która weszła w życie 13 czerwca 2009 r. oraz ustawę z 25 czerwca 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1062), która weszła w życie 29 sierpnia 2015 r.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z 5 marca 2024 r. (Dz.U. poz. 349) powołano Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego, której zadaniem jest opracowanie założeń i ogólnych kierunków zmian w prawie rodzinnym i opiekuńczym oraz projektów aktów normatywnych o podstawowym znaczeniu dla systemu prawa rodzinnego i opiekuńczego. Komisja przyjęła stanowisko w sprawie wprowadzenia przepisów prawnych regulujących pieczę współdzieloną, które jest dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego pod linkiem: <https://www.gov.pl/attachment/27831048-a131-4418-b671-c2a5dc8b6722>.

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego – w ramach której został powołany specjalny Zespół problemowy ds. pieczy współdzielonej – wspólnie z Ministerstwem Sprawiedliwości opracuje projekt nowelizacji, który wprowadzi rozwiązania przyjęte w tym stanowisku Komisji.

Natomiast postulowana przez Pana zmiana polegająca na wykluczeniu możliwości zasądzenia alimentów przy ustaleniu przez sąd pieczy współdzielonej nie jest zasadna. Świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka mają bowiem zapewnić mu zaspokojenie jego uzasadnionych potrzeb niezależnie od miejsca, w którym przebywa. Zatem jego potrzeby muszą być w takim samym zakresie zaspokajane w okresach, gdy mieszka z każdym z rodziców. Niewątpliwie osobiste starania każdego z rodziców o wychowanie i utrzymanie dziecka muszą być brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości świadczeń alimentacyjnych, ale równocześnie muszą być uwzględniane możliwości majątkowe i zarobkowe każdego z rodziców. Obowiązek alimentacyjny rodziców nie dzieli się na dwie odrębne części (macierzystą i ojcowską); każde z rodziców obowiązane jest do zaspokajania potrzeb dziecka odpowiednio do posiadanych możliwości majątkowych i zarobkowych.

Odnosząc się natomiast do kwestii udzielenia zabezpieczenia, należy wskazać, że zgodnie z art. 756¹ k.p.c. w sprawach dotyczących pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów z dzieckiem sąd orzeka w przedmiocie zabezpieczenia po przeprowadzeniu rozprawy. W wypadku niecierpiącym zwłoki sąd może jednak rozpoznać wniosek na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie z ogólną regułą zawartą w art. 737 k.p.c. wniosek o udzielenie zabezpieczenia powinien być rozpoznany bezzwłocznie, a w przypadku, gdy ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku na rozprawie, należy ją wyznaczyć tak, aby rozprawa mogła się odbyć w terminie miesiąca od dnia wpływu wniosku. Ponadto wniosek o udzielenie zabezpieczenia – który może być złożony także przed wniesieniem sprawy do sądu – zgodnie z § 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 867 i 1444 oraz z 2025 r. poz. 2) należy do kategorii spraw pilnych. To między innymi powoduje, że powinien być skierowany na termin rozprawy (lub posiedzenia) poza kolejnością wpływu innych spraw do danego referatu (§ 79 ust. 2 w/w rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości). Zatem postulat ustalenia terminu 30 dni na rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia kontaktów z dzieckiem wydaje się bezprzedmiotowy.

2.

Odnosząc się do postulowanej zmiany art. 135 k.r.o. należy wskazać, że obecna regulacja pozwala na dostosowanie wysokości świadczeń alimentacyjnych do indywidualnych potrzeb dziecka oraz indywidualnych możliwości majątkowych i zarobkowych jego rodziców. O zakresie usprawiedliwionych potrzeb dziecka decydują bowiem nie tylko jego predyspozycje, zainteresowania, pasje czy uzdolnienia, ale także poziom stopy życiowej jego rodziców. Dziecko ma prawo, by żyć na takiej stopie życiowej, na której żyją jego rodzice, a w przypadku rozstania rodziców, poziom, na którym żyło uprzednio – co do zasady – nie powinien ulec zmianie.

Niezasadny wydaje się także postulat, aby rodzic zobowiązany do zaspokajania potrzeb dziecka sam decydował, na co ma zostać przeznaczona część alimentów. Powyższe mogłoby powodować wydatki niezasadne, zbytkowe, gdzie jednocześnie podstawowe potrzeby dziecka mogłoby być niezaspokojone.

Kwota określona przez fundusz alimentacyjny nie może być uznana za kwotę odpowiadającą wszystkim kosztom utrzymania dziecka. Jest to kwota, jaką obecnie może wypłacić Skarb Państwa w sytuacji niewywiązywania się przez zobowiązanego z nałożonego na niego obowiązku alimentacyjnego, w celu wsparcia osoby uprawnionej. Kwota ta zależy od zamożności państwa.

Dostrzegamy także w Ministerstwie Sprawiedliwości potrzebę nowelizacji unormowań regulujących obowiązek alimentacyjny oraz postępowanie w sprawach o zasądzenie alimentów, tak aby ułatwić orzekanie w tych sprawach i przyśpieszyć ich rozpoznanie. Prowadzone są prace zarówno nad opracowaniem tzw. tabel alimentacyjnych, które będą narzędziem pomocniczym, pomagającym określić koszty zaspokojenia podstawowych potrzeb dziecka, jak i nad wprowadzeniem instytucji tzw. alimentów natychmiastowych, których ustandaryzowana wysokość będzie pozwalała w wielu przypadkach na natychmiastowe rozstrzygnięcie sprawy.

Z wyrazami szacunku
Michał Kubalski
Zastępca Dyrektora
Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich
/podpisano elektronicznie/